

Knihovnicko-informační zpravodaj U Nás

Vyšlo: 10.12.2002

Číslo: Ročník 12 (2002). číslo 4

Sekce: Kdo je ...

Název článku: PaedDr. Josef Hetych

Autor: Oddělení služeb knihovnám

Zdroj: <http://unas.svkhk.cz/clanek.asp?id=100>

PaedDr. Josef Hetych

Oddělení služeb knihovnám

PaedDr. Josef Hetych

vysokoškolský pedagog

Ústav českého jazyka a literatury, Pedagogická fakulta, Univerzita Hradec Králové

Po určité odmlce organizuje naše knihovna pro profesionální veřejné knihovny regionu cyklus literárních přednášek. Čtyři přednášky na téma Moderní česká literatura (1989-2002) proběhnou ještě v letošním roce a dvě přednášky zaměřené na dětskou literaturu budou začátkem příštího roku. Využíváme této příležitosti k tomu, abychom prostřednictvím našeho časopisu přiblížili názory dr. J. Hetycha na současný stav české literatury a čtenářství i těm, kteří se přednášek z časových důvodů nemohou zúčastnit.

Jaké proudy a tendence se dají v české literatuře od roku 1989 vysledovat?

Český literární proces v období 70. a 80. let byl naprosto nepřírozeně dezintegrovan. Vedle mnohačetné a kvalitativně značně proměnlivé vrstvy literatury, která byla vnímána jako oficiální, existovaly i bohaté kontexty literatury samizdatové a exilové. Navíc vzniká i početná kategorie prohibitivních titulů.

Jedním ze základních symptomů polistopadového vývoje knižního trhu se stala snaha co nejrychleji seznámit čtenářskou veřejnost s největším možným množstvím titulů, které z nejrůznějších důvodů za předchozího režimu nevyšly. Platilo to nejen o české, ale i o světové literatuře. Do literárního procesu se ovšem vracely i celé vrstvy literatury substandardní, výrazně se začala prosazovat literatura faktu a na základě přirozeného vývoje vstupovaly do literatury další generace tvůrců. Závratně narůstal počet nakladatelství, oblast tvorby, a tedy i ediční činnosti, byla poznamenána jistou přehuštěností. Mění se i role a postavení spisovatele v nově se konstituující společnosti. Výhradně tvorbu se může věnovat jen několik málo jedinců. Část začínajících autorů vstupuje do literatury prostřednictvím jakéhosi kultivovanějšího a politicky nemotivovaného samizdatu, který literární historie označuje za „nezařazenou“ literaturu. Zdá se, že proces dezintegrace české literatury sílí a celá tato oblast se stává málo přehlednou a těžko uchopitelnou sférou naší kultury.

Knihovníci si občas stěžují na nepřehlednost současného knižního trhu a malou informovanost některých knihkupců, zejména v menších městech. Co jim doporučíte, případně máte nějaké tipy na knížky, které by rozhodně neměly ujít jejich pozornosti?

Ediční exploze a do krajnosti realizovaná liberalizace českého knižního trhu má i své stinné stránky. Informace o vycházejících knihách nejsou k dispozici v úplné podobě. Se snížením nákladu se dostavil i pád odborné prestiže některých periodik. Současný obraz o vydávání knih si musí každý kompletovat sám. Vedle tradičních a spolehlivých pramenů, které představují například bohatě vypravené ediční plány, je dobré sledovat Nově knihy (v současné době jsou přílohou Literárních novin); v rámci svých možností se pravidelně věnují literatuře některé deníky (například Mladá fronta Dnes nebo Lidové noviny). Pozornosti pracovníků knihoven bych však rád doporučil internetové stránky www.knihservis.cz, které nabízejí nejen základní informace o právě vycházejících titulech, ale sledují i

významné literární události, recenze, rozhovory, čtenářské ohlasy, stav zásob i cenové relace. Stránky informují i o činnosti vybraných nakladatelství, z nichž některá (např. Albatros, Atlantis, Petrov) přináší další podrobnosti o novinkách, jejich autorech, dalších edičních záměrech a podobně.

Z poslední doby bych chtěl jmenovat například prózu Ludvíka Vaculíka Loučení k panně (Atlantis) nebo další z příběhů Jiřího Kratochvíla Lehni, bestie! (Petrov).

Který je Váš nejoblíbenější autor a proč?

Mým nejoblíbenějším a – po mém soudu – stále velmi současným autorem je Josef Škvorecký. Nejen proto, že jsem si i v době nemilosti předchozího režimu našel cestu k jeho knihám vydávaným v Torontu, a korigoval si tak informace o stavu české literatury. Mám rád jeho způsob vyprávění i nádherné zaujetí, se kterým nechal Dannyho Smiřického prožít více než padesát let literárního života.

Mám rád i tak zvané „jiné“ Škvoreckého texty. V poslední době jsem se velmi pobavil Škvoreckého pokusem o vypravěčskou hříčku a zároveň mystifikaci Nevysvětlitelný příběh aneb Vyprávění Questa Firma Sicula.

Myslíte si, že má smysl v současné mediální a virtuální době vydávat klasické knížky? Pokud ano, co je podle Vás zapotřebí udělat pro to, aby tyto knížky našly své čtenáře?

Bylo by asi pošetilé bránit se pronikání nových informačních technologií na knižní trh, zejména pokud jde skutečně o službu autorovi i čtenáři. Na druhé straně jsem přesvědčen o tom, že tak zvaná „papírová“ kniha si zachová své postavení. Ostatně první zprávy z letošního knižního veletrhu ve Frankfurtu návrat ke klasické knize potvrzují.

Mohl byste nám vysvětlit pojmy „čtenářská gramotnost“ a „čtenářská analfabecie“?

Čtenářskou gramotností je nejčastěji chápána exaktně vyjádřená míra a kvalita informací, které je čtenář schopen v textu identifikovat. Je možné, že v poslední době je česká veřejnost opakovaně překvapována poměrně nízkou úspěšností českých školáků i dospělých čtenářů v evropských výzkumech čtenářské gramotnosti.

S pojmem čtenářská analfabecie nejspíš jako první pracovala britská teorie čtenářství. Termín vznikl zcela účelově z potřeby pojmenovat stále rostoucí procento dětských čtenářů, kteří sice techniku čtení ovládají, ale programově nečtou. Poprvé byl tento jev sledován v souvislosti s mimořádným zájmem o comics někdy v polovině 60. let.

Jak jsou připravováni mladí učitelé pro praxi? Dokáží v dětech vzbudit zájem o čtení a následně ho podporovat?

Na tuto otázku by nepochybně nejlépe odpověděli studenti sami. Naprostá většina fakult se snaží o co nejdokonalejší přípravu svých studentů na pozdější pedagogickou kariéru. Problém dětského čtenářství však mimo jiné spočívá i v míře důvěry žáků ve své pedagogy, kteří přicházejí většinou „jenom“ s knihou. Její konkurenci tvoří nejméně dvě desítky nosičů, přístrojů a technologií, jejichž vlastnictví a ovládání je zdrojem společenské, a tedy i dětské prestiže.

Co si myslíte o současných možnostech eventuální cílené spolupráce v oblasti celostátní podpory čtenářství v širším kontextu? Je možné tuto spolupráci iniciovat zdola a postupně měnit celkové klima společnosti, nebo je zapotřebí nejprve vytvořit nějakou zastřešující mezirezortní organizaci?

Jsem zastáncem přirozených, neokázalých, smysluplných a neoktrojovaných aktivit vycházejících od natolik osvícených a zdravě sebevědomých jedinců, že jejich hlas nebude možné přeslechnout. Zdravý rozum by pak měl společnost dovést k závěrům o jejich zájmové, odborné i občanské nepostradatelnosti.

Chcete na závěr našeho povídání sám něco vzkázat knihovníkům?

Slovo vzkázat vnímám jako aktivitu někoho nadřazeného směrem dolů. Natolik si vážím práce knihovníků, že bych jim za sebe i za všechny jejich „klienty“ rád poděkoval.

Tázala se Božena Blažková

© 2000-2004 Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové · pujcovna@svkhk.cz · knihovna@svkhk.cz
· <http://www.svkhk.cz>